

доцент кафедри романо-германської філології, кандидат педагогічних наук
Кіришова Ольга Володимирівна,

e-mail: aprel2009@mksat.net

Педагогічна практика (4 курс, бакалаврат)

Мета педагогічної практики

Педагогічна практика у бакалавраті спрямована на те, щоб забезпечити студентів комплексом навичок та вмінь, необхідних для здійснення всіх видів навчально-виховної роботи у школі.

Метою педагогічної практики є:

- оволодіння майбутніми педагогами-вихователями формами, засобами, технологіями навчально-виховної роботи в різних типах загальноосвітніх навчальних закладів;
- розвиток умінь застосовувати у практичній діяльності знання з основ теорії педагогіки, психології та методики навчання іноземної мови; усвідомлення студентами професійної значущості цих знань, виховання потреби постійного удосконалення професійних знань, навичок, умінь та педагогічної майстерності;
- розвиток творчої ініціативи, реалізація особистісного творчого потенціалу кожного з студентів;
- подальший розвиток дослідницьких умінь у конкретній професійній діяльності.

Завдання педагогічної практики

Завдання педагогічної практики зумовлені особливостями професійної підготовки майбутніх учителів-вихователів. Провідними є:

- виховання у студентів любові до професії вчителя, прагнення до постійного професійного розвитку;
- забезпечення умов для їхньої професійної адаптації, залучення до активної діяльності в учнівських колективах;
- закріплення і поглиблення знань з психолого-педагогічних і фахових дисциплін, оволодіння засобами та методами застосування цих знань для розв'язання педагогічних завдань;

- ознайомлення із специфікою діяльності сучасних загальноосвітніх навчальних закладів (середня загальноосвітня школа, спеціалізована школа, гімназія, ліцей, колегіум);
- формування вміння проводити уроки з використанням сучасних технологій навчання;
- розвиток уміння здійснювати виховну роботу, в тому числі на базі іноземної мови, що вивчається;
- формування творчого, дослідницького підходу до організації педагогічної діяльності, набуття вмінь проводити наукові дослідження з використанням ефективних методів і методик педагогічних досліджень, а також умінь здійснювати самоконтроль, самоаналіз та об'єктивну самооцінку власної педагогічної діяльності та діяльності вчителів і колег-практикантів;
- оволодіння вміннями спілкування з вихованцями, їхніми батьками та педагогами;
- вироблення у студентів як майбутніх педагогів навичок самостійності у підготовці та проведенні різних форм і видів навчально-виховної роботи з вихованцями та особистої відповідальності за їх якість та ефективність;
- сприяння розвитку і закріпленню особистісних властивостей, які є передумовою формування їхньої педагогічної майстерності, індивідуального стилю професійної діяльності майбутніх фахівців.

Зміст практики

До *змісту* практичної діяльності студента-практиканта IV курсу як *учителя іноземної мови* входить:

- a). Навчальна робота:
 - планування окремих уроків та серій уроків спільно з методистом (учителем) або спираючись на їх консультації;
 - проведення уроків;
 - відвідування уроків учителів та студентів-практикантів;
 - проведення аналізу відвіданих уроків за схемою;
 - виготовлення наочних посібників, роздавального дидактичного матеріалу;
 - дотримання психолого-педагогічних та гігієнічних вимог до уроку;
 - перевірка зошитів учнів;
 - проведення додаткових занять із невстигаючими.

б). Позакласна робота з іноземної мови:

- спостереження та аналіз окремих видів позакласної роботи, що проводять учителі школи;
- планування окремих видів групових та масових форм роботи, які відповідають особливостям навчання у початковій та основній школі, спільно з учителем або з опорою на готові зразки,
- підготовка та проведення запланованої позакласної роботи;
- відвідування позакласних заходів, які проводять студенти, та їх аналіз.

в). Дослідна робота:

- проведення тестування учнів з метою виявлення рівня володіння іноземною мовою;
- проведення методичного аналізу навчального матеріалу з метою прогнозування можливих труднощів його засвоєння учнями;
- вивчення наукової методичної літератури з метою удосконалення своєї роботи, теоретичного осмислення реального навчального процесу;
- виступи на методичних семінарах;
- проведення спостережень з метою вивчення та узагальнення досвіду вчителів у викладанні іноземної мови;
- проведення досліджень, необхідних для написання бакалаврської роботи з методики навчання іноземних мов.

Індивідуальні завдання

Під час педагогічної практики кожний студент бере участь в методичних семінарах кафедри романо-германської філології.

Якщо студент пише дипломну роботу з педагогіки чи методики, то у ході педагогічної практики він робить апробацію системи вправ, що була розроблена ним у практичній частині його кваліфікаційної роботи.

Орієнтовна тематика доповідей на наукових семінарах з методики викладання іноземних мов для IV курсу

1. Професійна компетенція вчителя іноземної мови.
2. Цілі навчання іноземних мов у середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

3. Методика формування соціокультурної компетенції учнів у процесі навчання іноземних мов.

4. Методика формування іншомовної фонетичної компетенції учнів

5. Методика формування іншомовної граматичної компетенції учнів

6. Методика формування іншомовної лексичної компетенції учнів

7. Методика формування іншомовної мовленнєвої компетенції учнів в аудіюванні

8. Методика формування іншомовної мовленнєвої компетенції учнів у діалогічному мовленні

9. Методика формування іншомовної мовленнєвої компетенції учнів у монологічному мовленні

10. Методика формування іншомовної компетенції учнів у техніці читання

11. Методика формування іншомовної мовленнєвої компетенції учнів у читанні

12. Методика формування іншомовної компетенції учнів у техніці письма

13. Методика формування іншомовної мовленнєвої компетенції учнів у письмі

14. Контроль мовної та мовленнєвої компетенції учнів

15. Урок іноземної мови

16. Навчальні ігри на уроці іноземної мови

17. Засоби зорової наочності на уроці іноземної мови

18. Інформаційні технології у навчальному процесі з іноземної мови

19. Особливості навчального процесу на різних етапах оволодіння іноземною мовою

20. Позакласна робота з іноземної мови

21. Індивідуалізація процесу навчання ІМ у середній загальноосвітній школі

22. Аналіз сучасних підручників з німецької мови для СЗОШ

23. Проектна методика навчання ІМ у середній школі

24. Навчання другої іноземної мови у СЗОШ

25. Проблема навичок та вмінь у методиці викладання іноземної мови у середній загальноосвітній школі

26. Дистанційне навчання іноземної мови через Інтернет

27. Соціокультурні помилки українських учнів в усному/ писемному іншомовному мовленні

Форми та методи контролю

За результатами практики студентам виставляються оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно». Оцінка виставляється окремо за кожен вид роботи, а саме:

- за навчальну роботу (враховується кількість і якість проведених студентами уроків; кількість відвіданих уроків учителів та колег-практикантів, участь у їх аналізі; якість поданих конспектів уроків з ескізами допоміжних засобів навчання. Береться до уваги також оцінка вашої діяльності учителем іноземної мови);

- за позакласну роботу з іноземної мови;

- за виконання обов'язків помічника класного керівника – враховується вся позакласна робота; якість проведеного виховного заходу і оформлення його конспекту; кількість позакласних заходів рідною та іноземною мовами, які проводились вчителями, класними керівниками та практикантами, участь в їх аналізі.);

- за участь у наукових психолого-педагогічних та методичних семінарах.

При оцінюванні вашої роботи береться до уваги також культура оформлення звітної документації.

Загальна оцінка виставляється керівником практики від кафедри романо-германської філології як середня за вище названі види роботи. Якщо Ви не виконали хоча б одного виду завдань педпрактики, позитивна загальна оцінка Вам не може бути виставлена.

Підсумки педагогічної практики студентів підбиваються під час групових зборів.

Критерії оцінки уроків студентів-практикантів

Методист-керівник педагогічної практики керується такими критеріями оцінки уроків студентів-практикантів IV курсу:

Оцінка *"відмінно"* ставиться, якщо Ви, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному та мовному аспектах спланували урок, намітили реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою і в результаті реалізації запланованих навчальних дій досягли цілей уроку. При цьому:

- 1) повністю реалізовано виховний, розвиваючий та освітній потенціал уроку;
- 2) методичні прийоми відповідають цілям та етапу навчання;
- 3) правильно встановлено послідовність та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- 4) правильно намічено об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використано різноманітні прийоми контролю;
- 5) дано чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, були встановлені і підтримані засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;
- 6) правильно розподілено час на мовлення учнів і вчителя на уроці;
- 7) веде урок іноземною мовою (раціонально користуєтесь рідною), практично не до-

пускаєте помилок, помічаєте помилки учнів і володієте мовленнєвими способами їх виправлення;

8) володієте прийомами активізації всіх учнів класу і здійснюєте індивідуальний підхід до них;

9) умієте викликати інтерес до навчальних дій, що виконуються на уроці;

10) грамотно використовуєте технічні та інші допоміжні наочні засоби навчання як наявні, так і самостійно виготовлені;

11) грамотно проводите дидактичні ігри;

12) епізодично користуєтесь конспектом уроку і в ході уроку можете скоригувати свою заплановану діяльність.

Оцінка *"добре"* ставиться, якщо Ви, враховуючи настанови методиста і вчителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, грамотно в методичному і мовному аспектах спланували урок, намітили реальні цілі, конкретні етапи уроку та методичні прийоми для досягнення поставлених цілей на кожному з них з урахуванням ступеня навчання та місця даного уроку в серії уроків за темою і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті в цілому, але план виконано неповністю. При цьому:

1) не до кінця реалізовано виховний, освітній або розвиваючий потенціал уроку;

2) методичні прийоми відповідають цілям та ступеню навчання;

3) в основному правильно встановлено послідовність і співвідношення мовних і мовленнєвих вправ;

4) правильно намічаєте об'єкти контролю на уроці та критерії їх оцінювання, використовуєте різні прийоми контролю;

5) даєте чіткі установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлюєте і підтримуєте засобами іноземної мови різноманітні мовленнєві контакти;

6) не завжди правильно розподіляєте час на мовлення учнів і вчителя;

7) веде урок іноземною мовою, але іноді робите несуттєві мовні помилки, які самі виправляєте, а також помічаєте і виправляєте більшість помилок учнів;

8) володієте основними прийомами активізації всіх учнів класу, але не завжди здійснюєте індивідуальний підхід до них;

9) умієте викликати інтерес до більшості навчальних дій, що виконуються на уроці;

10) використовуєте наявні і самостійно виготовлені посібники, але методика їх використання не завжди раціональна;

11) грамотно проводите дидактичні ігри;

12) епізодично користуєтесь конспектом і в ході уроку в деяких випадках можете коригувати свою діяльність,

Оцінка "задовільно" ставиться, якщо Ви, враховуючи настанови методиста і учителя, або, спираючись на зразки методичних матеріалів, в основному правильно в методичному і мовному аспектах спланували урок, намітили цілі, етапи уроку, методичні прийоми для досягнення цілей, що були поставлені на кожному з них, і в результаті реалізації запланованих навчальних дій цілі уроку досягнуті неповністю. При цьому:

- 1) не до кінця реалізовано виховний, освітній, розвиваючий потенціал уроку;
- 2) методичні прийоми не завжди раціональні і не відповідають меті;
- 3) мають місце порушення послідовності вправ та співвідношення тренувальних і мовленнєвих вправ;
- 4) неправильно намічені об'єкти контролю та критерії їх оцінювання, використовуються одноманітні прийоми контролю;
- 5) недостатньо чітко даються установки на виконання учнями мовленнєвих дій, встановлюються засобами іноземної мови одноманітні мовленнєві контакти;
- 6) протягом уроку значно порушується розподіл часу на мовлення учнів і вчителя;
- 7) часто переходите на рідну мову під час проведення уроку, робите мовні помилки і не помічаєте в багатьох випадках помилок учнів;
- 8) недостатньо володієте прийомами активізації всіх учнів на уроці, не здійснюєте індивідуальний підхід до них;
- 9) вмієте викликати інтерес до деяких навчальних дій, що виконуються на уроці;
- 10) мало і не завжди раціонально використовуєте наочні посібники, не виготовляєте їх самі;
- 11) використовуєте дидактичні ігри, але не завжди грамотно їх проводите;
- 12) постійно користуєтесь конспектом у ході уроку і не можете скоригувати свою діяльність у разі необхідності.

Навчальні посібники

1. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання доктор пед.наук, проф. С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.

2. Іноземна мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 кл.: [електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.mon.gov.ua/education/average/new_pr/inozemna_5_9.doc.

3. Кіршова О.В. Методичні вказівки щодо організації педагогічної практики студентів за напрямом підготовки 6.020303 «Філологія (німецька)» та магістрантів спеціальності 8. 030502 «Мова та література (німецька) / Ольга Володимирівна Кіршова. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2011. – Вип. 167. - 76с.

4. Кожущенко О.П. План-конспект уроку німецької мови для 6 класу / О.П. Кожущенко: [електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.teacherjournal.com.ua/attachments/618_План-конспект%20уроку%20німецької%20мови%20.doc

5. Методика навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах: підручник / кол. авторів під керівн. С.Ю.Ніколаєвої – Київ: Ленвіт, 1999. – 320 с.

6. Організація педагогічної та науково-асистентської практики (освітньо-кваліфікаційний рівень «магістр»): навч. метод. посіб. / [М.І. Соловей, Є.С. Спіцин, Н.Ф. Бориско та ін.]. – К: Ленвіт, 2007. – 112 с.

7. Положення «Про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затверджене наказом Міністерства освіти України №93 від 08.04.1993р.: [електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi>

8. Практикум з методики викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах (на матеріалі англійської мови): Посібник для студентів / Кол. авторів під керівництвом С.Ю. Ніколаєвої, Г.С. Бадаянц. – К: Ленвіт, 2001. – 296 с.

9. Рамкова програма з німецької мови для професійного спілкування для вищих навчальних закладів України / [С.М. Амеліна, Л.С. Аззоліні, Н.Є.Беньямінова та ін.]. – К: Ленвіт, 2006. – 90 с.

10. Тарнопольський О.Б. Методика навчання іншомовної мовленнєвої діяльності у вищому мовному закладі освіти: навчальний посібник / Олег Борисович Тарнопольський. – К.: Фірма «Інкос», 2006. – 248 с.

11. Хиценко Г.А. Es herbstet schon. Урок з німецької мови для 8 класу / Г.А. Хиценко: [електронний ресурс] / Режим доступу: http://osvita.ua/school/lessons_summary/deutsch/17177

12. Curriculum für den sprachpraktischen Deutschunterricht an pädagogischen Fakultäten der Universitäten und pädagogischen Hochschulen. – К.: Ленвіт, 2004. – 256 с. (німецькою мовою)

13. Wicke R.E. Aktiv und kreativ lernen. Projektorientierte Spracharbeit im Unterricht. Deutsch als Fremdsprache / Rainer E. Wicke. – Max Hueber Verlag, 2004. – 207 S.